

Ang. Uppföljande underlag rörande genomförandet av artikel 18-23 i EU:s nya upphovsrättsdirektiv – Internationella Handelskammarens (ICC) synpunkter

ICC inkommer härmed med sina ytterligare synpunkter angående hur artikel 18-23 i EU:s nya upphovsrättsdirektiv ("Upphovsrättsdirektivet") bör genomföras i svensk rätt.

1 INLEDNING

- 1.1 ICC:s främsta uppgift är att främja den internationella handeln och underlätta för företag att möta de möjligheter och utmaningar som följer med en ständigt ökande globalisering. En viktig förutsättning för den internationella handeln är skyddet för immateriella rättigheter. ICC ställer sig därför överlag positiv till genomförandet av Upphovsrättsdirektivet.
- 1.2 Från ICC:s utgångspunkt är det mot ovan bakgrund av yttersta vikt att skapa goda förutsättningar för en välfungerande marknad för upphovsrätt. En grundläggande förutsättning härför är att tolkningen och genomförandet av Upphovsrättsdirektivet i möjligaste mån blir likformig och enhetlig inom hela EU.
- 1.3 Som framgår enligt nedan vidmakthåller ICC, i allt väsentligt, de ståndpunkter som framfördes i det tidigare yttrandet avseende genomförandet av artikel 18-23 i EU:s nya upphovsrättsdirektiv.

2 VEM SKYDDAS AV BESTÄMMELSERNA?

- 2.1 Som framförs ovan bör direktivet tolkas och genomföras på ett enhetligt och likformigt sätt inom hela EU. Därmed bör, som nämnts i det tidigare yttrandet, framställare av fotografiska bilder ej omfattas av bestämmelserna i artikel 18-22. Mot bakgrund av vikten av en EU-konformtolkning bör inte heller arvingar eller testamentstagare skyddas av bestämmelserna eftersom reglerna för arvingar och testamentstagare ser olika ut inom EU. Dessutom skulle ett sådant genomförande leda till stora praktiska problem för företagen eftersom de skulle behöva bevaka vilka som är dödsbodelägare, leta efter barn och barnbarn samt föra boutredningar. Således anser ICC att bestämmelserna i direktivet endast ska omfatta upphovsmän.

3 VILKEN TYP AV ÖVERLÅTELSE OMFATTAS?

- 3.1 Hantering av arbetstagares rättighetsförvärv regleras vanligtvis genom kollektivavtal. Med hänsyn till att parterna till ett kollektivavtal har goda möjligheter att ta fram balanserade avtal samt med hänsyn till att reglerna kring arbetstagare och kollektivavtal ser olika ut inom EU anser ICC att sådana rättighetsförvärv ej bör omfattas av direktivets bestämmelser.
- 3.2 Vidare ansluter sig ICC till enhetens uppfattning om att en alltför vid tolkning av vilka överlåtelser som ska omfattas riskerar att skapa en påtaglig administrativ börda för många aktörer, utan att det faktiskt leder till några fördelar för upphovsmännen. Således bör lagstiftaren, vid genomförandet av direktivet, sträva efter att tillämpningen av regelverket ej blir alltför vid avseende vilka överlåtelser som ska omfattas av direktivet.

4 VILKA AVTAL OMFATTAS? (BESTÄMMELSESNAS RETROAKTIVA VERKAN)

- 4.1 ICC är alltså av uppfattningen att direktivets bestämmelser inte bör ha någon retroaktiv verkan. Direktivet ger inget stöd för att bestämmelserna ska tillämpas på redan ingångna avtal utan de tillämpningsbestämmelser som finns talar istället för motsatsen. Vidare, som anförs i det uppföljande underlaget, torde en ordning med retroaktiv verkan medföra praktiska svårigheter, omkullkasta förutsättningarna för redan ingångna avtal samt skapa oförutsedda merkostnader och stor rättsosäkerhet. ICC anser därmed att det inte heller bör anläggas ett varierande synsätt på i vilken grad bestämmelserna ska tillämpas på redan ingångna avtal, utan bestämmelserna bör aldrig åtnjuta retroaktiv verkan.

5 PRINCIPEN OM LÄMPLIG OCH PROPORTIONELL ERSÄTTNING (ARTIKEL 18)

- 5.1 ICC vidmakthåller uppfattningen att bestämmelsen som genomför direktivets artikel 18 i svensk rätt bör innehålla begreppet ”skälig ersättning” med hänsyn till att begreppet är det som redan används i svensk rätt och att det därmed redan finns praxis kopplat till begreppet vilket således underlättar tillämpningen av bestämmelsen. Däremot bör, vid bedömningen av vad som ska anses vara ”skälig ersättning”, beaktas huruvida ersättningen är lämplig och proportionell. Ett sådant genomförande torde alltså uppfylla direktivet samtidigt som det skulle underlätta tillämpningen av bestämmelsen.

6 TRANSPARENSKRAV (ARTIKEL 19)

- 6.1 Det är visserligen korrekt, som anförs i det uppföljande underlaget, att direktivet inte uttryckligen anger något undantag för företagshemligheter. ICC är dock fortfarande av uppfattningen att skyddande av ett företags företagshemligheter är av yttersta vikt för företagets verksamhet och således en viktig aspekt av den internationella handeln. Däremot, med hänsyn till att det finns anledning att anta att den relevanta informationen endast i undantagsfall kommer att innehålla företagshemligheter samt med hänsyn till möjligheten i enlighet med skäl 76 för parterna att komma överens om att hemlighålla den delade informationen, anser ICC att det inte finns behov av att införa ytterligare möjligheter för att skydda företagshemligheter.
- 6.2 Som tidigare anförts är vår uppfattning att vilken typ av information som ska anses vara relevant bör avgöras utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. ICC anser dock att det av förutsebarhetskäl kan finnas anledning att i lagtext eller i förarbeten ange exempel på sådan relevant information. Vidare är ICC av uppfattningen att de exempel som anges i det uppföljande underlaget, både vad gäller exempel på relevant information generellt samt vad gäller exempel på relevant information i förhållande till olika sektorer, utgör rimliga exempel. Således anser ICC att dessa exempel bör anges som en icke-uttömmande exemplifiering, förslagsvis i förarbetena till den svenska lagen som genomför direktivets bestämmelser.
- 6.3 Som framgår av det uppföljande underlaget innehåller direktivet inte några bestämmelser om sanktioner kopplade till uppfyllande av transparenskravet. ICC har tidigare framfört att principen om avtalsfrihet är en grundläggande förutsättning för den internationella handeln. Således, mot bakgrund av principen om avtalsfrihet, anser ICC att frågan om och i så fall hur utebliven rapportering ska sanktioneras ska vara föremål för överenskommelse mellan parterna.

- 6.4 I likhet med föregående yttrande anser ICC att det bör göras undantag från transparenskravet i de situationer som avses i direktivets artikel 19.4, framförallt med hänsyn till att avsaknaden av ett sådant undantag skulle kunna leda till en så pass omfattande rapporteringsskyldighet att den skulle riskera att bli ohanterlig. Vidare anser ICC att undantaget bör utformas på så sätt att bidrag som skulle kunna bytas ut mot en annan upphovspersons bidrag som utgångspunkt bör anses vara ett bidrag som inte är betydande, vilket även är ett förhållningssätt som vunnit acceptans på genomförandemötet i Bryssel. I förhållande till vad det enskilda bidraget (inte) ska vara betydande kommer att variera från situation till situation och det är således något som får avgöras i varje enskilt fall. Det kan dock framhållas att skäl 77 till direktivet ger stöd för att en sådan bedömning bör göras med utgångspunkt i den relativa betydelsen av verket i relation till det större sammanhang i vilket verket förekommer.

7 AVTALSANPASSNINGSMEKANISM (ARTIKEL 20)

- 7.1 Först och främst bör det framhållas att ICC vidmakthåller ståndpunkten att det inte finns något behov av att genomföra direktivets artikel 20 genom en ny lagbestämmelse i svensk rätt. För det fall en ny lagbestämmelse ändå skall införas bör denna bestämmelse, inom sitt tillämpningsområde, gälla istället för 36§ AvtL med hänsyn till förutsebarhetsskäl. En annan ordning torde riskera att det uppstår otydlighet kring vilken eller vilka regler som ska tillämpas i varje enskilt fall.
- 7.2 ICC ansluter sig till den uppfattning som uttalades under genomförandemötet i Bryssel avseende att intäkter från underlicenstagare som utgångspunkt inte bör beaktas vid bedömningen enligt direktivets artikel 20. Som framgår av det underliggande underlaget har en sådan uppfattning stöd i skäl 78 till direktivet. Således anser alltså ICC att krav på ytterligare ersättning enligt direktivets artikel 20 endast bör kunna framställas mot avtalsmotpart eller den som trätt i avtalsmotparts ställe (t.ex. genom ett företagsförvärv).

8 ALTERNATIV TVISTELÖSNING (ARTIKEL 21)

- 8.1 Som konstaterats i det tidigare yttrandet är ICC av uppfattningen att artikel 21 bör anses vara uppfylld genom redan tillgängliga tvistlösningsmekanismer, framförallt i form av skiljeförande.

9 RÄTT TILL ÅTERKALLANDE (ARTIKEL 22)

- 9.1 Avseende verkan av en återkallelse vill ICC framhålla att enhetens uppfattning om att förvärvaren alltid har haft möjlighet att utnyttja verket under en viss avtalstid är för snäv. ICC:s uppfattning är att det kan finnas situationer då förvärvaren av ett verk av olika anledningar faktiskt inte har haft möjlighet att utnyttja verket.
- 9.2 Slutligen vill ICC framhålla att verkan av en återkallelse är något som i praktiken mycket väl kan regleras i parternas avtal varför genomförandet av artikel 22 som utgångspunkt bör byggas på principen om avtalsfrihet.